

Stockholm
2018-02-28

Socialdepartementet
att: lars.x.nilsson@regeringskansliet.se

**Svar på utvärderingsfrågor om genomförande av sakråd den 16 januari 2018
angående FNs rekommendationer**

1. Tycker ni sakrådet var ändamålsenligt utifrån syftet?

Lika Unika menar att sakrådet inte levde upp till de krav och förväntningar som bör kunna ställas på hur Sverige hanterar rapportering till FN. Ytterst handlar det om att följa utvecklingen av mänskliga rättigheter och säkra att människor får del av de rättigheter som Sverige har åtagit sig att leva upp till.

Att granska implementeringen av FN-konventionen, i det här fallet CRPD, är en viktig del av åtagandet vi har som konventionsstat. En förutsättning för att kunna leva upp till detta och samtidigt till det mål som riksdagen har fastställt, att Sverige fullt ut ska leva upp till internationella konventioner, är att kvarvarande brister redovisas öppet och att handlingsplaner för att komma till rätta med bristerna finns. På den punkten kunde sakrådet spelat en stor roll. Så blev tyvärr inte fallet.

FNs kommitté presenterade i april 2014 sina rekommendationer. Mot den bakgrunden är det mycket anmärkningsvärt att den enda skriftliga dokumentation som skickades ut inför ett sakråd i januari 2018 var just lydelsen i de av de fyra år gamla rekommendationer som var utvalda punkter till sakrådet.

Detta blir än mer anmärkningsvärt när regeringen själv i propositionen om funktionshinderpolitiken anför att *"Rekommendationerna från FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har beretts bl.a. inom ramen för utformningen av den framtida funktionshinderspolitiken. Att rekommendationerna har legat till grund för innehållet i den nya politiken är självklart för oss men rimligen borde det då finnas analyser och överväganden som regeringen har använt sig av vid utarbetandet av politiken och som kunde ha delgetts oss som ett förberedande underlag inför sakrådet.*

Framöver måste FNs rekommendationer behandlas mer seriöst, leda till konkreta och tidsatta handlingsplaner och även tillföras resurser i den mån detta krävs för att leda till verkliga förändringar så att FN-konventionen implementeras. Detta arbete skall ske med funktionshinderrörelsen involverad från start.

Lika Unika menar att det mot den bakgrunden är mycket angeläget att regeringen utvecklar de skrivningar som finns i regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter. (*Skrivelse 2016/17:29*) under avsnittet 6.2.1, *Förbättrat arbete med konventionsgranskningar*.

Lika Unika vill även här påminna om CRPDs krav i artikel 33.3 att det civila samhället och särskilt funktionshinderrörelsen ska involveras i övervakningen av FN-konventionen. I denna anges dessutom under artikel 35:4 *"Konventionsstaternas rapporter"*, att det bör ske med beaktande av artikel 4.3, den generella artikeln om funktionshinderrörelsen roll och rättigheter att involveras. Vi anser bestämt att konventionens andemening är att detta också omfattar behandling av rekommendationer från FN-kommittén.

2. I vilken utsträckning har organisationens kunskap och perspektiv hörtsammats i sakfrågan?

Vi besvarar frågorna med utgångspunkt från organisatoriska perspektiv. Samtidigt är för oss det viktiga att de rättigheter som slås fast i FN-konventionen förverkligas. Det handlar om implementeringen av konventionens artiklar, inte enbart de delar som FN-kommittén tar upp i rekommendationer. Det handlar om ett tydligt funktionshinderperspektiv inom alla samhällsområden och om att resurser tillförs olika samhällsområden för att ge nödvändiga förändringar.

Med det som utgångspunkt kan vi lägga fram åtskilliga invändningar och exempel på att konventionens rättigheter inte är förverkligade, på att utvecklingen står stilla eller, som när det gäller personlig assistans och tillgänglighet, tvärtom går bakåt med försvagade rättigheter på många sätt. Där har organisationens kunskap och perspektiv verkligen inte hörtsammats.

Det fanns redan i inbjudan ett förhållande som gjorde det omöjligt redan från början för departementet att leva upp till syftet. Samtidigt som antalet möjliga representanter vid sakrådet var ytterst begränsat markerade regeringen i inbjudan att *det är angeläget att de personer som nomineras till sakrådet har expertkunskap inom de kompetensområden som rekommendationerna behandlar*.

Vi hade från Lika Unikas sida haft möjlighet att tillsammans med våra medlemsförbund delta med en bred representation med djup expertkunskap i olika sakfrågor. Varken sakrådets sammansättning eller att det ordnats vid ett tillfälle med begränsad tid möjliggjorde detta.

Alla rekommendationer ska bedömas. Att ett sakråd enbart tar upp ett begränsat urval av FN-rekommendationerna är inte acceptabelt. Vi menar att det framöver måste sked betydligt tidigare än vad som nu har varit fallet.

3. Tycker ni att urvalet av inbjudna organisationer var ändamålsenligt?

Lika Unika välkomnar att fler krafter inom civilsamhället involveras i den svenska rapporteringen om hur CRPD implementeras. Det var därför mycket bra med en inbjudan även till andra delar av civilsamhället som bereddes möjlighet att delta. Vi vill dock betona att FN-konventionen i artikel 33.3. med ordet "särskilt" framhåller funktionshinderrörelsens särställning när det handlar om att delta i övervakningen av hur CRPD förverkligas av konventionsstaterna. Det måste förstås leda till att våra företrädare är i bred majoritets vid liknande träffar.

Vi vill här framhålla att regeringen i sin proposition om mål för funktionshinderspolitiken betonar vikten av *ett styr- och uppföljningssystem som är långsiktigt och stabilt och som innebär att funktionshinderperspektivet bättre kan integreras i verksamheter inom olika samhällsområden*. Det är en av propositionens mest angelägna skrivningar och en nödvändighet om rättigheter enligt konventionen ska förverkligas. Det gör det också viktigt att vi får möjlighet att delta också i andra sakråd/konventionsgranskningar inom centrala samhällsområden där ett funktionshinderperspektiv krävs.

4. Finns det någon ytterligare aktör som borde ha deltagit vid sakrådet?

Med den mycket begränsade ram för sakrådet som regeringen själv har angett – behandling av FN-rekommendationerna vid ett sakråd – är det för oss självklart att våra medlemsförbunds kompetenser inom olika sakområden borde ha fått utrymme genom fler platser till Lika Unika.

Vi har tidigt uttryckt uppskattning för att regeringen inrättar modellen med sakråd för dialog med civilsamhället. Det kan dock inte ersätta den konventionsbundna rätten till delaktighet och inflytande som funktionshinderrörelsen har enligt CRPD. Vi kan också ställa oss tveksamma till att modellen med sakråd ska ses som den mest lämpade formen för ett så omfattande material som FN-rekommendationerna.

I det förbättrade och utvecklade system för att behandla rekommendationer från FN-organ som regeringen tar upp i skrivelsen om det nationella MR-arbetet kan sakråd säkert ha en plats. Det bör då komma tidigt i beredningen så att sådana sakråd kan ordnas för varje och/eller för lämpliga grupper av rekommendationer där sakkunskap och expertis från vår sida verkligen får möjlighet att bidra med problemanalys och åtgärdsförslag.

5. Tycker ni att organisationen blev inbjudna i rätt fas i beslutsprocessen?

Nej! Sakrådet behandlade ett urval av rekommendationer från FNs CRPD-kommitté som publicerade den 14 maj 2014. Dessa utgör en viktig del av det ramverk som FN-konventionen har satt upp för att övervaka att rättigheterna förverkligas, internationellt och nationellt.

I arbetet med att granska rapporter som konventionsstaterna ger till kommittén

framhålls som vi påminner om ovan i artikel 35:4 att det bör ske med beaktande av artikel 4.3, den generella artikeln om funktionshinderrörelsen roll och rätt att involveras. Där menar vi att denna första rapporteringsomgång har mycket att lära inför framtiden.

Vi uppskattar samtidigt att CRPD-kommittén vid sin session i augusti 2017 aviserade att man avser ta fram general comments för både artikel 4.3 och 33.3, något vi ser kan bli angelägna riktlinjer för att utveckla uppföljningssystemet i Sverige.

6. Tycker ni att förutsättningarna organisationen fick för förberedelser och deltagande var ändamålsenliga?

Med tanke på att sakrådet flyttades framåt i tiden blev det en något så när acceptabel tid för förberedelser. Det är dock alltid angeläget att man tar hänsyn till de uppdrag som paraplyorganisationer har när det gäller att ta in sina medlemsförbunds inspel och synpunkter.

7. Tycker ni att information och återkoppling som Regeringskansliet förmedlat varit ändamålsenlig?

Lika Unika uppskattar att fylliga minnesanteckningar fördes vid sakrådet och sedan sändes ut. Den mest angelägna återkopplingen är dock att FN-kommitténs rekommendationer påverkar varje samhällsområde så att FN-konventionen implementeras. Återkopplingen från regeringen om hur detta sker återstår.

8. Övriga synpunkter och kommentarer:

Nej.

Maria Johansson
Ordförande
Lika Unika

Lika Unika-

Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Om Lika Unika

Lika Unika är en federation som vill öka respekten för mänskliga rättigheter i svensk politik, att alla ska få delta och bidra i samhället. Vår vision är att alla människor ska ses som de resurser de är. Lika Unika verkar för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, i olika sammanhang utifrån mänskliga rättigheter och ett funktionshinderperspektiv.

Medlemsorganisationer:

- Förbundet Sveriges Dövblinda
- Hörselskadades Riksförbund
- Neuroförbundet
- Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
- Synskadades Riksförbund
- Sveriges Dövas Riksförbund

Kontaktuppgifter Lika Unika:

Handläggare: Peter Andersson Lika Unika

Telefon: 070-768 27 86, e-post: peter.andersson@likaunika.org

E-post: info@likaunika.org

Ordförande: Maria Johansson